

АНАТОМІЯ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

спеціальність	Н6 Ветеринарна медицина	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	ветеринарна медицина	факультет	ветеринарної медицини
освітній рівень	не обмежено	кафедра	нормальної та патологічної морфології

ВИКЛАДАЧІ

Фесенко Ірина Анатоліївна

Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина
Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 – патологія, онкологія і морфологія тварин
Вчене звання
Досвід роботи – 14 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка 7 методичних розробок;
- досвід наукової роботи 14 років;
- учасниця наукових і методичних конференцій

телефон	0990916095	електронна пошта	felis.silvestris.irina@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle
---------	------------	------------------	----------------------------------	-----------------------	--------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета	формування теоретичного і практичного уявлення про закономірності будови організму, а також вивчення форми і будови органів та систем органів організму тварин в тісному взаємозв'язку з умовами існування, з функціями органів, які вони виконують, під впливом зовнішніх факторів і внутрішнього середовища.
------	--

Формат	лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальне науково-дослідне завдання для студентів з наступним контролем викладача, написання тестів розділів, письмова контрольна робота або усне опитування
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	• здатність уявляти загальні закономірності і особливості будови органів, систем і апаратів органів, тварин, їх видові особливості у свійських тварин (ЗК1, ЗК2, СК1, ПРН1) / індивідуальні лабораторні заняття, написання тестів, залік; • здатність характеризувати не тільки особливості будови конкретного органу, але і його морфо-функціональний взаємозв'язок з різними системами організму тварин (ЗК1, ЗК2, СК1, ПРН1) / індивідуальні лабораторні заняття, написання тестів, залік; • здатність розуміти загальні закономірності і особливості макроскопічної будови організму різних класів і видів тварин за дії біотичних і абіотичних факторів (ЗК1, ЗК2, ЗК3, СК1, ПРН1) / індивідуальні лабораторні заняття, написання тестів, залік; • уміти аналізувати інформацію стосовно функцій, будови, видових особливостей органів, систем і апаратів організму свійських тварин, аналізувати завдання і досягнення у розв'язанні практичних питань тваринництва (ЗК1, ЗК2, ЗК3, СК1, ПРН1) / індивідуальні лабораторні заняття, написання тестів, залік; • здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, пошуку, обробки інформації з різних джерел (ЗК1, ЗК2, ЗК3, СК1, ПРН1) / індивідуальні лабораторні заняття, написання тестів, залік.
Обсяг і форми контролю	13 кредитів ECTS (390 годин): 50 годин лекцій, 132 годин лабораторних занять; 178 годин самостійних занять, поточний контроль (4 розділи); 30 годин навчальної практики з «Топографічної анатомії». Підсумковий контроль : 1 і 2 семестри - недиференційований залік, 3 семестр - екзамен. Диференційований залік з навчальної практики.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність на заняттях, робота з індивідуальними завданнями, написання тестів розділів.
Умови зарахування	«вільне зарахування».

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії. СК1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.	Програмні результати навчання	ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
----------------	--	-------------------------------	--

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Розділ 1.

Соматична група систем.

Лекція 1 (Л1)	Вступ в анатомію. Основні морфологічні поняття.	Лабораторне заняття ЛЗ 1	Загальна анатомія. Головні закономірності будови скелета. Грудні хребці.	Самостійна робота	1. Препарування кісток хребта.
		ЛЗ 2	Вісцеральні кістки. Грудна клітка.		2. Препарування кісток грудної клітки.
		ЛЗ 3	Шийний відділ хребта.		3. Препарування кісток кінцівок.
Л2	Загальна остеологія. Характеристика Скелета. Осьовий скелет.	ЛЗ 4	Поперековий, крижовий та хвостовий відділи хребта.		4. Препарування кісток черепа.
		ЛЗ 5	Череп, поділ його на відділи. Зовнішня будова черепа.		5. Препарування суглобів осьового скелета.
		ЛЗ 6	Внутрішня будова носомозкового відділу черепа.		6. Препарування суглобів периферичного скелета.
Л3	Морфо-функціональна характеристика кінцівок. Скелет кінцівок.	ЛЗ 7	Поділ кінцівок та їх скелета на відділи і ланки. Будова кісток поясів кінцівок.		7. Вивчити будову і топографію фасцій.
		ЛЗ 8	Будова кісток стилоподію та зейгоподію. Кістки автоподію.		8. Виготовити учбові анатомічні препарати з м'язової системи: м'язи голови, шиї, холки, спини, поперека, грудної і черевної стінок, а також кінцівок собаки.
		ЛЗ 9	З'єднання кісток осьового скелета.		9. Визначити потоки волосся різних ділянок тіла.
Л4	Артрологія .	ЛЗ 10	З'єднання кісток грудної кінцівки.		
		ЛЗ 11	З'єднання кісток тазової кінцівки.		
		ЛЗ 12	Фасції тулуба. М'язи плечового поясу.		
Л5	Загальна міологія.	ЛЗ 13	М'язи грудної клітки. М'язи живота.		
		ЛЗ 14	М'язи хребта. Вентральні м'язи шиї.		

			М'язи голови.		10. Визначити типи та форми молочних залоз. Опанування методів препарування. Співбесіда з анатомічних препаратів. Виконання ІНДЗ
		ЛЗ 15	М'язи кульшового і колінного суглобів.		
Л6	Спеціальна міологія.	ЛЗ 16	М'язи заплеснового суглоба і суглобів пальців стопи.		
		ЛЗ 17	М'язи плечового і ліктьового суглобів.		
		ЛЗ 18	М'язи зап'ясткового суглоба і суглобів пальців кисті.		
Л7	Дерматологія. Залозисті похідні шкіри. Рогові похідні шкіри.	ЛЗ 19	Шкіра. Залозисті похідні шкіри.		
		ЛЗ 20	Молочні залози.		
		ЛЗ 21	Шкіра. Рогові похідні шкіри.		
		ЛЗ 22	ІНДЗ з соматичної групи систем. Ділянки тіла, ланки кінцівок та суглоби, шкіра та її похідні.		

Розділ 2.
Вісцеральна група систем.

Л8	Загальна спланхнологія. Порожнини тіла. Серозні утвори в порожнинах тіла.	ЛЗ 23	Розтин трупа. Серозні утворення.	Самостійна робота	1. Препарування м'язів язика. 2. Препарування м'язів глотки. 3. Визначити межі областей черевної порожнини і описати їх за схемою. 4. Препарування зв'язок печінки 5. Визначення зв'язок
		ЛЗ 24	Апарат травлення. Органи ротової порожнини.		
		ЛЗ 25	Глотка: її взаємозв'язок з суміжними органами.		
Л9	Характеристика апарата травлення.	ЛЗ 26	Стравохід. Шлунок однокамерний.		
		ЛЗ 27	Шлунок жуйних.		
		ЛЗ 28	Органи середньої кишки.		
Л10	Апарат дихання.	ЛЗ 29	Органи задньої кишки.		
		ЛЗ 30	Ніс, носова порожнина. Носоглотка, гортань.		

		ЛЗ 31	Трахея. Головні бронхи. Легені.		кишечника
Л11	Сечостатевий апарат самки.	ЛЗ 32	Апарат сечовиділення.		6. Препарування м'язів ануса
		ЛЗ 33	Статевий апарат самки.		7. Виготовити учбові анатомічні препарати
		ЛЗ 34	Статевий апарат самця.		нирок свійських тварин
					8. Виготовити учбові анатомічні препарати статевих органів свійських тварин
Л12	Статевий апарат самця.	ЛЗ 35	Статевий апарат самця.		Співбесіда з анатомічних препаратів Виконання та захист ІНДЗ
		ЛЗ 36	ІНДЗ. Характеристика відділів та ділянок черевної порожнини. Топографія внутрішніх органів.		

Розділ 3.
Інтегральна група систем

Л13	Загальна ангіологія. Кола кровообігу. Серце.	ЛЗ 37	Серце, осердя. Кола кровообігу.	Самостійна робота	1. Сучасні методи ін'єкції судин собаки. 2. Визначити джерела кровопостачання ділянок грудної стінки і органів грудної порожнини. 3. Препарування судин шиї, грудної стінки і грудної порожнини.
		ЛЗ 38	Дуга аорти. Грудна аорта. Підключична артерія.		
		ЛЗ 39	Черевна аорта.		
Л14	Венозні магістралі організму.	ЛЗ 40	Кінцеві гілки черевної аорти. Внутрішня клубова артерія.		
		ЛЗ 41	Зовнішня клубова артерія.		
		ЛЗ 42	Пахвова артерія.		
Л15	Лімфатична система.	ЛЗ 43	Загальна сонна артерія.		
		ЛЗ 44	Венозний басейн краніальної порожнистої вени.		

Л16	Органи гемоцитопоезу та імунного захисту.	ЛЗ 45	Венозний басейн каудальної порожнистої вени.		4. Визначити джерела кровопостачання органів черевної порожнини. 5. Препарування судин черевної і тазової стінок та відповідних порожнин. 6. Визначити джерела кровопостачання ланок грудної і тазової кінцівок. 7. Препарування судин грудної і тазової кінцівок. 8. Препарування судин органів голови. Співбесіда з анатомічних препаратів Виконання та захист ІНДЗ.
		ЛЗ 46	Колекторні лімфатичні судини.		
		ЛЗ 47	Лімфатичні вузли.		
		ЛЗ 48	Центральні органи кровотворення та імуногенезу. Органи кровотворення та імуногенезу у плода.		
		ЛЗ 49	ІНДЗ. Кровопостачання, лімфовідтік органів соматичної і вісцеральної груп систем.		
Л17	Система ендокринних залоз	ЛЗ 50	Центральні ендокринні залози		1. Препарування ендокринних залоз шиї і черевної порожнини. 2. Препарування нервів шиї, нервів плечового сплетіння. 3. Препарування нервів поперекового і крижового
		ЛЗ 51	Периферичні ендокринні залози		
		ЛЗ 52	Загальна нейрологія. Спинний мозок.		
		ЛЗ 53	Спинномозковий нерв. Шийні та грудні нерви.		
Л18	Загальна нейрологія. Спинний мозок. Спинномозкові нерви	ЛЗ 54	Нерви плечового сплетіння.		

		ЛЗ 55	Поперекові нерви. Поперекове сплетіння.		сплетіння. 4. Визначити топографію нервових вузлів, симпатичних нервів і сплетінь. 5. Препарування елементів симпатичної нервової системи. 6. Визначити топографію гілок блукаючого нерва і зон їх іннервації. 7. Препарування блукаючого нерва. 8. Визначити розташування рецепторів різних типів. 9. Препарування м'язів ока та слізних залоз. Співбесіда з анатомічних препаратів Виконання та захист ІНДЗ
		ЛЗ 56	Крижові та хвостові нерви. Крижове сплетіння.		
		ЛЗ 57	Головний мозок.		
Л19	Головний мозок	ЛЗ 58	Черепномозкові нерви.		
		ЛЗ 59	Симпатична частина автономної нервової системи.		
		ЛЗ 60	Симпатична іннервація органів соматичної групи систем		
		ЛЗ 61	Симпатична іннервація органів вісцеральної групи систем		
Л20	Черепномозкові нерви	ЛЗ 62	Парасимпатична автономна система. Головна частина.		
		ЛЗ 63	Парасимпатична іннервація органів голови		
		ЛЗ 64	Блукаючий нерв.		
		ЛЗ 65	Парасимпатична іннервація органів грудної і черевної порожнин		
Л21	Характеристика автономної нервової системи.	ЛЗ 66	Крижова частина парасимпатичної автономної системи.		
		ЛЗ 67	Нюховий, смаковий, шкірний, м'язово-суглобовий та вісцеральний аналізатори		
		ЛЗ 68	Зоровий аналізатор		
		ЛЗ 69	Рівноважний і слуховий аналізатори.		

Л22	Естезіологія	ЛЗ 70	ІНД3. Іннервація і кровопостачання органів соматичної групи систем.		
		ЛЗ 71	ІНД3. Іннервація і кровопостачання органів вісцеральної групи систем.		
Розділ 4. Анатомія свійської птиці, риби та бджоли.					
		ЛЗ 72	Особливості будови скелету, м'язів та органів шкірного покриву птиці.	Самостійна робота	1. Визначити особливості будови скелета, м'язів та органів загального покриву птиці. 2. Визначити особливості будови вісцеральної та інтегральної груп систем органів птиці. 3. Виготовлення учбових препаратів з нутрощів птиці. 4. Відпрепарувати скелет риби. 5. Виготовити учбовий анатомічний препарат з м'язів риби. 6. Виготовити учбові препарати з нутрощів риби. 7. Підготувати презентацію з розведення і утримання бджіл.
		ЛЗ 73	Особливості будови органів апаратів травлення, дихання, сечостатевого у свійської птиці.		
Л23	Чинники, що зумовили особливості будови організму птиці, риб, бджіл	ЛЗ 74	Особливості будови органів інтегральної групи у птиці.		
		ЛЗ 75	Препарування органів вісцеральної і інтегральної груп систем у птиці.		
		ЛЗ 76	Особливості будови скелету, м'язів та органів шкірного покриву риби.		
		ЛЗ 77	Особливості будови органів апаратів травлення, дихання, сечостатевого у риб.		
		ЛЗ 78	Особливості будови органів інтегральної групи у риб.		
		ЛЗ 79	Анатомія бджоли.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Анатомія свійських тварин / С. К. Рудик, Ю.О. Павловський, Б.В. Криштофорова та ін.. К.: Аграрна освіта, 2001. – 575 с.
2. Анатомія риб / Мельник О.П., Костюк В.В., Шевченко П.Г., Під ред. О. П. Мельника – К.: Центр учбової літератури, 2008 – 624 с

Методичне забезпечення

1. Соматична група систем свійських тварин / Навчальний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини за спеціальностями 211-Ветеринарна медицина, 212–Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза. Видання доп., перероблене. Горбатенко В. П., Бондаренко О. Є., Мірошнікова О.С. //- Харків: РВВ ХДЗВА, 2019. – 245 с
2. Нутрощі свійських тварин: Навчальний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини за спеціальностями 211-Ветеринарна медицина, 212–Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза. / В. П. Горбатенко, О. Є. Бондаренко, О. С. Мірошнікова – Харків: РВВ ХДЗВА, 2020 – 220 с
3. Судинна система. Ендокринні залози свійських тварин. Навчальний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини за спеціальностями 211: Ветеринарна медицина /Горбатенко В. П., Бондаренко О. Є., Мірошнікова О.С. – Харків: РВВ ХДЗВА, 2020. – 164 с.
4. Нервова система. Аналізатори свійських тварин: Навчальний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини за спеціальностями 211-Ветеринарна медицина, 212–Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза / В.П. Горбатенко, В.І. Симоненко, О.Є. Бондаренко, О.С. Мірошнікова. – Харків: РВВ ХДЗВА, 2020 – 173 с.
5. Куц М.М., Мірошнікова О.С., Фесенко І.А., Бирка О.В. Анатомія свійської птиці: Навчальний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина. Вид. 2-е, випр. і доп. Харків: РВВ ДБТУ. 2023. 140 с. (Україна).
6. Куц М.М., Мірошнікова О.С., Фесенко І.А., Бирка О.В. Анатомія – еквівалент живому. Методичний посібник з топографічної анатомії для проведення навчальної практики студентів 1 курсу факультету ветеринарної медицини. Харків. ДБТУ. 2023. 44 с. (Україна).
7. ІНДЗ з анатомії свійських тварин. Методичний посібник до виконання навчально-дослідницької роботи студентів. Галузь знань 21: Ветеринарна медицина. Спеціальність 211-Ветеринарна медицина / Мірошнікова О.С., Фесенко І.А. // Державний біотехнологічний університет. Харків: РВВ ДБТУ, 2022. – 52 с.
8. Міжнародна ветеринарна анатомічна номенклатура. Латинською, українською і англійською мовами / [В. Т. Хомич, В. С. Левчук, Л. П. Горальський, Ю. С. Ших, І. Г. Калиновська]. – Київ, 2005. – 388 с.
9. Rabbit Anatomy: A Brief Photographic Atlas and Dissection Guide, Part 1: Muscular System // Mukhopadhyay, Soma, Ruggiero Wagner Lisa. Augusta University, 2020. <http://hdl.handle.net/10675.2/622930>
10. Rabbit Anatomy: A Brief Photographic Atlas and Dissection Guide, Part 2: Cardioascular System // Mukhopadhyay, Soma, Ruggiero Wagner Lisa. Augusta University, 2023 <https://scholarlycommons.augusta.edu/items/1a0e2708-3848-463c-90b4-0fafdc52f80>

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. <https://vetbooks.ir/veterinary-anatomy-of-domestic-animals-textbook-and-colour-atlas-7th-edition/>
2. <https://www.vet-ebooks.com/anatomy-of-domestic-animals-systemic-and-regional-approach-5th-edition/>
3. <https://www.vet-ebooks.com/atlas-of-animal-anatomy-and-histology/>
4. <https://norecopa.no.translate.goog/norina/rabbit-anatomy-3d-model? x tr sl=en& x tr tl=uk& x tr hl=uk& x tr pto=sc>
5. <https://www.vet-ebooks.com/avian-anatomy-textbook-and-colour-atlas-pdf/>
6. <https://vetbooks.ir/anatomical-atlas-of-domestic-birds/>
7. Електронний курс дисципліни «Анатомія свійських тварин» для студентів зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина», на базі повної середньої загальної освіти
<http://moodle.btu.kharkiv.ua/course/view.php?id=1671>
<http://moodle.btu.kharkiv.ua/course/view.php?id=1672>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ			
СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання (диференційований залік, іспит)	100 бальна ECTS (стандартна)	до 100	40 % - підсумкове тестування
			60 % - поточна робота студента протягом семестру
Оцінювання розділу	100 бальна сумарна	до 30	відповіді на тестові питання
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи
		до 40	активність студента на заняттях (усні відповіді)
НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ			
Усі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.			